

O zi din viața lui...

R

Alex Moldovan – com. Ciurila,
octombrie-noiembrie 2023

În practica sa artistică din timpul rezidenței, Alex Moldovan s-a folosit de practici de scriere creativă pentru a explora, alături de elevii școlii gimnaziale din comună, viața din acele locuri așa cum era ea în anii '80, prin prisma patrimoniului local imaterial specific acelor vremuri. Pentru pregătirea atelierelor de lucru cu elevii, Alex a avut o documentare preliminară, prin organizarea a 5 interviuri cu localnici care au trăit din plin perioada vizată.

„Lucrurile care m-au interesat au fost aspecte ale vieții la sat din anii 1980, precum tradiții, obiceiuri, mod de viață sau evenimente semnificative. Toate întâlnirile au dus la aproximativ aceleași concluzii legate de viața de dinainte de 1989, un amestec de nostalgie și regret.”

Documentarea inițială, necesară pentru crearea conținutului atelierelor cu elevii Școlii Gimnaziale din Ciurila, s-a bazat pe interviuarea a 5 localnicii, persoane în vârstă alese pentru deschiderea lor de a-și împărtăși experiențele și pentru perspectiva lor bogată asupra perioadei vizate. Subiectele de interes au fost aspectele ale vieții la sat din acele vremuri, precum tradiții, obiceiuri, mod de viață și

evenimente semnificative. Printre cei intervieuați, s-au numărat o doamnă fostă profesoară în comună, un fost primar al comunei din perioada comunistă, un localnic fost frezor la fabrica Unirea din Cluj-Napoca, o doamnă fostă bucătăreasă și lucrătoare în agricultură și un fost tăbăcar la fabrica Clujana din Cluj. Din cele istorisite de aceștia, se repetă adesea gândul legat de caracterul disruptiv pe care l-a avut procesul colectivizării din comună. Acest proces a schimbat ritmul vieții comunității dintr-unul bazat pe orânduiala muncii în jurul gospodăriei, muncile câmpului, creșterea animalelor și respectarea tradițiilor și sărbătorilor creștine, într-unul bazat pe un mod de lucru industrial, în care obiceiul, tradiția și viața comunității au fost trecute în plan secund, punându-se accent pe uniformizarea și maximizarea rezultatului muncii oamenilor pe de o parte, dar și pe reorientarea omului de la țară spre profesii tehnice, petrecute în uzine din orașele apropiate comunităților.

„Toate întâlnirile au dus la aproximativ aceleași concluzii legate de viața de dinainte de 1989, un amestec de nostalgie și regret.”

Scriere creativă

Timp necesar 5 ore
Materiale consumabile foi de hârtie,
pixuri; Unele: tablă sau flipchart;

Structură atelier

Prima întâlnire - este una de cunoaștere. Se discută despre cărți, despre citit, despre obiceiuri legate de lectură și despre care sunt provocările meseriei de scriitor. În cazul lui Alex, multe întrebări au vizat aspecte legate de procesul de scriere propriu-zis, dar și de stilul de viață al cuiva care scrie.

Cea de-a doua întâlnire - înseamnă crearea unui personaj literar pe care elevii să îl folosească ulterior. Copiii sunt împărțiți pe grupe de lucru de câte cinci, iar accentul cade pe procesul de lucru, pe colaborarea care poate activa intuiția creativă. Fiecare echipă a creat împreună un personaj cu trăsături, preferințe, și slăbiciuni specifice, încercând să ajungă la un consens. Ei învață nu doar să-și folosească potențialul creativ, ci și să-i asculte pe ceilalți și să ajungă la o cale comună. La sfârșitul atelierului are loc o discuție în care membrii fiecărei echipe se pronunță asupra muncii efectuate de celelalte echipe, într-un proces de feedback reciproc.

A treia sesiune - își propune să îi învețe pe participanți să înceapă o poveste. Copiii sunt împărțiți pe grupe de lucru de câte cinci, iar accentul cade pe procesul de lucru, pe colaborarea care poate activa intuiția creativă. Ei află despre alegerea vocii potrivite, despre importanța conflictului într-o poveste, despre felul în care rezolvarea acestuia afectează întregul text, despre cum folosirea unor imagini și personaje puternice sunt vitale pentru a adăuga adâncime textului. La sfârșitul atelierului are loc o discuție în care membrii fiecărei echipe se pronunță asupra muncii efectuate de celelalte echipe, într-un proces de feedback reciproc.

Sesiunea 4 - Copiii sunt împărțiți pe grupe de lucru de câte cinci, iar accentul cade pe procesul de lucru, pe colaborarea care poate activa intuiția creativă. Elevii dezvoltă povestea începută în cadrul sesiunilor anterioare. În timp ce scriu, ei primesc informații legate de cum poți crea o structură coerentă și captivantă și de felul în care suspansul și întorsăturile de situație pot face din textul tău unul interesant și ușor de citit. La sfârșitul atelierului are loc o discuție în care membrii fiecărei echipe se pronunță asupra muncii efectuate de celelalte echipe, într-un proces de feedback reciproc.

Sesiunea 5 - Copiii sunt împărțiți pe grupe de lucru de câte cinci, iar accentul cade pe procesul de lucru, pe colaborarea care poate activa intuiția creativă. Ultima întâlnire e dedicată finalizării textelor create prin colaborare și lecturii lor cu glas tare, în fața tuturor participanților la ateliere. Urmează parte de feedback, în care elevii sunt invitați să-și spună părerea despre creațiile colegilor, încercând să scoată în evidență ce le-a plăcut și ce nu.

Patrimoniu de referință

Accentul sesiunilor de scriere creativă cade pe viața cotidiană din anii 1970-1980 a locuitorilor comunei Ciurila, locul unde trăiesc azi copii. Am discutat cu ei despre tradiții și obiceiuri locale, despre felul cum poveștile reflectă și păstrează tradițiile specifice comunei, inclusiv sărbătorile locale, obiceiurile și felul în care trăiau părinții și bunicii lor.

Ghici ghicitori, de găsit comori

Selma Dragoș – com. Bonțida
octombrie-noiembrie 2023

Practica artistică a **Selmei Dragoș** este reprezentată de crearea de situații artificiale prin intermediul cărora se poate obține mai multă claritate asupra temei abordate. **Selma** este scriitoare dramatică, regizoare și facilitator educațional, iar pe durata rezidenței artistice din comuna Bonțida, județul Cluj, în perioada octombrie - noiembrie 2023 a abordat tema patrimoniului cultural, alături de copii, prin tehnici teatrale și ateliere de creație.

„Am plecat cu întrebarea «Ce înseamnă să fii important?» cu gândul că «patrimoniu» poate fi tradus pentru copii drept «lucruri, locuri, oameni importanți pentru comuna noastră».

Documentarea inițială, necesară pentru crearea conținutului atelierelor cu elevii Școlii Gimnaziale din Bonțida, s-a bazat pe vizitarea tuturor celor 4 sate componente ale comunei și interviuarea oamenilor din acestea pe baza unor întrebări generale referitoare la copilărie, școală, obiceiuri, locurile și elementele cu care oamenii se identifică, personalități din istorie sau din prezent.

Printre cei intervievați de Selma s-au numărat: facilitatorul comunitar local al rețelei România Remarcabilă,

un localnic din Tăușeni și ultimul vier de-al locului a celei mai vechi vii documentate în România, un artist vizual mutat în Bonțida, un localnic din Bonțida considerat a fi un „patriot local”, un localnic de etnie romă din Răscruți, fost portar al Castelului Bánffy din Răscruți, și un doctor în horticultură, cu specializare în viticultură și oenologie. Din discuțiile cu ei, a aflat despre unicitatea **fluturelui Maculinea**, o specie de fluture albastru regăsită doar în această zonă a Transilvaniei, despre **istoria castelelor și caselor nobiliare** din comună, dar și despre relația de distanță pe care localnicii o au cu acestea, cât și despre lucruri mai puțin cunoscute, precum **via din Tăușeni** care este cea mai veche vie încă existentă documentată în România sau **Ansamblul Monumental de la Tăușeni**, opera artistului Alexandru Chira, și povestea sa.

„Am rămas, din toate aceste discuții, cu ideea că mesajul principal de transmis copiilor ar trebui să fie acela că atât patrimoniul construit cât și cel natural le aparțin localnicilor, chiar dacă ei nu au drept direct de proprietate asupra lor, și că «lucrurile mărețe și importante» nu s-au întâmplat doar în trecut, ci depind de părinții lor în zilele noastre și vor depinde de ei în viitor – mâini ca ale lor au construit castelul, mâini ca ale lor au lucrat pământul și mâini ca ale lor pot proteja atât fluturile Maculinea cât și satul.”

Păpuși pe mână

Confecționare de păpuși-șosetă

Timp necesar 2 ore
Consumabile Șosete, fetru, lână colorată, ochi de plastic, scotch, ată, batoane silicon, carton
Unelte Pistol de lipit, foarfece, ace

Structură atelier

Prezentarea unei păpuși deja realizate - copii o examinează, fac presupuneri despre cum au fost asamblate elementele, care sunt etapele de lucru;

Împărțirea în echipe – se formează grupuri de câte 4-6 copii, iar fiecare grup își alege un „nume de familie” și culorile care reprezintă familia;

Facilitatorul exemplifică pe rând câte o etapă de lucru, iar copiii aplică metoda prezentată, lucrând în echipă. Se continuă cu etapa următoare doar când toți participanții au primit ajutorul necesar pentru a finaliza etapa precedentă;

Prezentarea păpușilor realizate - fiecare familie nou creată se prezintă cu numele și „moștenirea ei”, apoi fiecare păpușă e nominalizată alături de o calitate care o face importantă pentru comunitate.

Patrimoniu de referință

Familia Bánffy - cea mai importantă familie din istoria comunei Bonțida. S-a urmărit identificarea de informații despre constructorii și proprietarii castelului de-a lungul timpului, modul în care își imaginează copiii viața familiilor de nobili în timpurile în care castelul era locuit, cum trăiau familiile de țărani din sat. Materialul bibliografic studiat a fost lucrarea Trilogia Transilvană.

Teatru de umbre

Balul fantomelor din Castelul Bánffy

Timp necesar 2 ore la școală, 1 oră la Castelul Bánffy;
Materiale consumabile Carton, polycarbonat de 2mm, bețe de lemn, baterii; Unelte foarfece, creioane, markere colorate, lanterne, ecran de proiecție;

Structură atelier

Ce e umbra, cum se formează - exemplu siluete chinezești din colecția privată a artistei;

Desenarea și decuparea siluetelor care reprezintă familiile nobiliare ce se pregătesc de bal;

Plimbare la fostul grajd al castelului unde fiecare echipă primește o lanternă cu ajutorul căreia proiectează pe pereții clădirii umbre care dau impresia că dansează.

Familiile se prezintă la panoul de proiecție și sunt introduse la „Balul fantomelor”;

Patrimoniu de referință

Castelul Bánffy - element central al identității culturale locale.

Acasă pe hartă. Artă textilă & fotografie

Artista a realizat 5 interviuri la recomandarea facilitatorului local, acestea având loc la domiciliul intervievaților și au fost realizate materiale fotografii și înregistrări audio.

Apai Emese
comuna Poieni, județul Cluj
aprilie – mai 2024

Grupul țintă a fost constituit din patru femei și un bărbat pe teme accesibile tuturor, explorând aspecte legate de caracteristicile comunității, evoluția și caracterul relațiilor interumane, resurse personale, locale sau externe, valorile comunității, relația oamenilor cu trecutul și cu prezentul, cu obiceiurile locale, cu obiectele din gospodărie, cu meșteșugurile, cu locurile interesante din comună, relația lor cu patrimoniul material mobil.

„Ocupație principală a bărbaților din comuna Poieni a fost, din generație în generație, silvicultura, încă din perioada comunistă. Omul se putea gospodări cu ceea ce obținea din exploatarea pădurii, lemnul era materie primă pentru construirea caselor și pentru confecționarea obiectelor din gospodărie.

În același timp țesutul, cusutul, brodatul, tricotatul, croșetatul erau o preocupare permanentă a femeilor care asigurau textilele pentru familie și gospodărie. Țesăturile lor sunt păstrate azi cu grijă, la fel și războaiele de țesut, chiar dacă acestea nu mai sunt funcționale.”

Atelierul 1 – colaj textil

Materiale utilizate: Material textil suport și fâșii de materiale în mai multe nuanțe de albastru și alb (reciclat), lipici.

Elementele firești al mediului înconjurător prind viață și dobândesc caracteristici umane, cu care e ușor să te identifice. Laboratorului de creație deconstruiește harta pe componente izolate, și prin materialul folosit forma nu urmează realitatea ci devine o sumă a gesturilor simbolice pe care copii le fac prin contribuția lor la râul care curge imprevizibil.

Atelierul 2 – desen (portret)

Materiale utilizate: Text -întrebări, foaie de lucru, creioane. Farfurii de hârtie cu pată de culoare în mijloc, markere groase.

La întrebarea cine sunt eu se adaugă întrebarea cine este celălalt, efectul dorit este o conștientizare al sinelui dar și creșterea sentimentului de apartenență, prin distanțarea de propria persoană în rolul de reporter. Interesele, preocupările, pasiunile fiecăruia deschid o perspectivă mai largă asupra spectrului de identități pe care o singură persoană le poate avea, oferind inconștient mai multe pârgii de conexiune cu cei din comunitate, nu doar cu familia.

Atelierul 3 – pliant leporello

Materiale utilizate: Carte poștală pliată în trei, carioci, creioane cerate, creioane colorate, autocolant, buline autocolante, harta râurilor Drăgan și Criș.

Fiecare copil desenează pe pliantul lui casa în care locuiește, camera în care doarme, obiectul preferat și animalele de companie sau animalele din gospodărie pe pagini diferite.

Adresa (numărul casei) este trecută pe pliant dar și pe autocolantul care se lipește pe harta confecționată de copii.

Atelierul 4 – împâslirea lânii și presarea plantelor

Materiale utilizate: lână netoarsă de diverse culori, ace cu gămălie, frunze, planșe, presă pentru plante, hârtie, creioane, cărbune

Elevii împâslesc biluțe din lână netoarsă, simbolizând copacii din Valea Drăganului pe care le vor plasa pe harta comună. De asemenea, copiii au colectat diverse frunze de la diverse specii de copaci pe care le vor pune la presat, iar cu ajutorul unei foi de hârtie simplă, albă și un creion colorat cerat sau cretă, pastel sau cărbune, iau amprenta scoarței copacului.

Atelierul 5 – realizarea expoziției finale

Materiale utilizate: hartă textilă, portretele realizate, pliantele realizate, ierbarul.

Copiii au expuse lucrările realizate în cadrul atelierelor anterioare, care compun imaginea comunității și a satului în care locuiesc.

Amprentă: LUMINA

Apai Emese
comuna Plopiș, județul Cluj
octombrie – noiembrie 2023

Artista a realizat 5 interviuri la recomandarea facilitatorului local și un interviu la întâmplare, cu o persoană întâlnită pe stradă. Interviurile s-au desfășurat la domiciliul intervievaților și au fost realizate materiale foto, video și consemnări scrise.

Au fost adresate întrebări referitoare la rețete și obiceiuri de gătit și au fost atinse subiecte precum resursele locale sau externe, familia, valorile, relația oamenilor cu trecutul, cu prezentul, cu obiceiurile locale, cu obiectele din gospodărie, cu meșteșuguri, munca în străinătate, greutăți, pierderi, crize, etc.

„Chiar dacă patrimoniul material este încă detectabil și se regăsește încă în sat și împrejurimi, prin patrimoniul construit, prin monumente religioase, case, șuri, dar și prin obiectele pe care le găsim prin gospodării, în curți, pe câmp, recunoașterea lor ca patrimoniu, ca moștenire culturală în general, ca valoare, este destul de limitată. Relația oamenilor cu patrimoniul material este ambiguă, pe de o parte există colecționari în zonă, muzee locale, pe de altă parte moștenirea arhitecturală specifică este vizibil în degradare, casele vechi sunt lăsate în paragină sau demolate, pentru a face loc construcțiilor noi, care au pierdut legătura cu specificul local.

O resursă importantă poate fi considerată rețeaua umană de susținere al comunității, o identitate locală puternică, unde

obiceiul moștenit de a se ajuta reciproc vecinii, membrii familiei, este firesc și general răspândit. Importanța acestei resurse se poate evalua mai ales în contextul în care sunt tot mai multe persoane în vârstă, care trăiesc singure, dar care sunt încă persoane active.”

Artista a lucrat separat cu două grupe de elevi din două categorii diferite de vârstă, selectați de către cadrele didactice din școală. Au fost susținute câte patru ateliere cu fiecare grup, în total 8 ateliere într-o săptămână și un atelier în cadrul evenimentului final, comun pentru cele două grupe de elevi și profesorii însoțitori. Atelierele au avut o durată de 50 de minute și au fost organizate după orele de la clasă, în prezența unui cadru didactic, care a fost implicat activ în procesul de documentare foto-video al atelierului. Fiecare întâlnire a debutat cu introducerea unor ritualuri de auto-reflexie și exerciții sociometrice.

Atelierul 1 – storytelling

Materiale utilizate: carte de povești, foi de interviu, creioane.

Prin tehnica storytellingului au fost abordate atât aspecte personale din viața copiilor, cât și aspecte care explorează patrimoniul imaterial și material local (natură, obiceiuri, locuri, gastronomie, muzică) pentru familiarizarea participanților cu aceste noțiuni și pentru conștientizarea de către aceștia importanței conservării elementelor identitare ale comunității.

Atelierul 2 – cianotipie

Materiale utilizate: Hârtie fără nitrat, pentru acuarelă, citrat feric de amoniu și fericianură de potasiu, eprubetă pentru obținerea substanței finale cu care se tratează hârtia pentru a deveni fotosensibilă, pensulă lată sau burete cu care se aplică soluția, diverse plante.

Experimentele chimice realizate împreună cu copiii pentru ca aceștia să se familiarizeze cu tehnica cianotipiei au explorat patrimoniul natural din jurul școlii prin plante fixate pe hârtia fotosensibilă la expunere la razele UV. De asemenea, s-a discutat despre importanța factorilor de mediu, prezența sau lipsa luminii, specificul soluțiilor cu care a fost tratată hârtia, importanța timpului în acest proces.

Atelierul 3 – expunerea mostrelor realizate

Materiale utilizate: Bandă adezivă de hârtie pentru a fixa mostrele pe un suport de carton.

Scopul atelierului a fost de a-a familiariza pe participanți cu noțiunea de valorificare a patrimoniului și de a-i ajuta să conștientizeze importanța valorificării acestuia prin joc și tehnici specifice vârstei.

Wurmloch.

O arhivă emoțională

Marlene Herberth, comuna Valea Viilor, județul Sibiu
octombrie – noiembrie 2023

Cercetarea de teren a fost desfășurată în Valea Viilor/Wurmloch, iar persoanele intervievate au fost persoane tip nod de rețea care au putut relata poveștile dintr-o perspectivă comunitară pentru a explora patrimoniul material și imaterial local.

Artista a urmărit să creeze o sumară radiografie ilustrativă, nu reprezentativă, a ceea ce definește comunitatea locală astăzi în contextul istoric – povești, legende legate de geneza satului, de evoluție, prezent și viitor. Venetic vs local, obiceiuri atunci și acum, ce e important pentru comunitate, țesătura socială interetnică transilvăneană cu elemente culturale ce întregesc acest tablou: meșteșuguri, patrimoniu culinar, rituri și obiceiuri, impact al migrației (vechi și noi) asupra culturii.

„Firul roșu care a fost explorat în cercetare a fost geneza satului cu interpretarea denumirii Wurmloch – Pădurea Dragonului, Gaura Viermelui. De asemenea au fost explorate rituri și tradiții, fasching și burduhoase, cârnilegi, coroana de Sf. Petru și Pavel, nunți – de unde s-a distins un obicei aproape extinct, dar destul de prezent încât să poată fi reprodus și reînviat – stegarul de nuntă. De asemenea patrimoniul meșteșugăresc din comună este aproape complet uitat, spre deosebire de patrimoniul culinar, cunoscut și practicat dar neconștientizat ca o valoare în sine, ca patrimoniu. Aceste patru puncte principale au constituit baza obiectului și conceptelor abordate în atelierele creative.”

Atelierul 1 - Poveștile satului. Despre zmei și dragoni

(elevi de clasa a II-a)

Noțiuni teoretice dobândite: patrimoniu, legendă, simbol.

Lectură cu discuție: Legende de sat.

Exercițiu de imaginație și activitate: cum arată dragonul satului, desen pe hârtie.

Atelierul 2 - Poveștile comunității. Solzii dragonului

(elevi de clasa a II-a)

Noțiuni teoretice dobândite: arhivă, tehnici meșteșugărești, obiceiuri și tradiții, patrimoniu culinar.

Lectură cu discuție: Video Camera Meșteșugarilor din Germania, clip publicitar pentru meșteșuguri.

Activitate practică: desenul pe solzii pregătiți de coordonator a simbolurilor găsite în cercetarea de acasă; înșirarea solzilor pe sfoară de iută pentru a fi asamblați dragonului-arhivă.

Atelierul 3 - Satul meu în viitor. Legende vechi și noi

(elevi clasele a V-a și a VI-a)

Noțiuni teoretice dobândite: patrimoniu, tipuri de patrimoniu, focus pe patrimoniu imaterial: culinar, povești și legende, rituri și tradiții, meșteșuguri și tehnici meșteșugărești

Lectură cu discuție: Video Camera Meșteșugarilor din Germania, clip publicitar pentru meșteșuguri
Exercițiu de imaginație și activitate: Recrearea simbolurilor locale - strugurele simbol comun agreeat, reconstruit din nuci, textile reciclate și fire de macrame; bățul de furcă, element folosit în steagul de nuntă, desen pe lemn cu vopsea, recrearea unui element tradițional cu tehnici semi-actualizate, materiale: pocii de fasole.

Atelierul 4 - Arhiva ca sistem. Punte între trecut și viitor

(elevi clasele a V-a și a VI-a)

Noțiuni teoretice dobândite: muzeu, expoziție, arhivă, vernisaj.

Activitate practică cu discuție: notarea obiectelor cu valoare de patrimoniu local sau personal, subiectiv sau obiectiv pe solzii dragonului; asamblarea dragonului de Wurmloch și montarea diferitelor elemente pentru a ajunge la forma finală pentru expunere. Componentele dragonului au fost folosite ca start în diferitele povești ale satului și subiecte de discuție pentru interpretarea patrimoniului.

Atelierul 5 - Patrimoniu, interpretare și reprezentare

Activitate practică (clase reunite) cu discuție: Vernisaj și limbaj artistic - prezentarea obiectului colectiv bazat pe cercetarea patrimoniului local, realizat cu tehnica artistică de asamblare într-o formă argumentată teoretic bazată pe imaginarul colectiv. Recapitularea conceptelor învățate în atelierele anterioare și oglindirea lor în obiectul final. Refacerea unui traseu logic și cronologic de cercetare, învățare, creație, producție și expunere. Performance live, cu referință în cercetarea copiilor despre rituri locale (strigătură de nuntă).

Te caută arta prin școală!

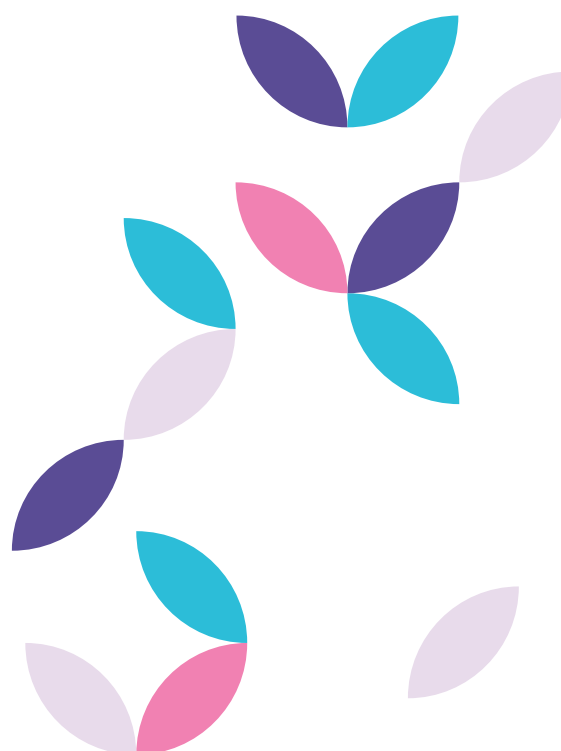
Ștefan Radu Crețu, comuna Valea Viilor, județul Sibiu
aprilie – mai 2024

Au fost intervievați adulți și copii pentru a înțelege cum se raportează la patrimoniul local diferitele categorii de membri ai comunității.

„În primul rând este menționată moștenirea săsească pentru că este și cea mai vizibilă, regăsindu-se în arhitectura caselor în care locuiesc, biserica fortificată dar sunt la fel de importante și legendele legate de geneza acestei localități. Patrimoniul meșteșugăresc nu se regăsește prea frecvent în mărturiile oamenilor, rareori se discuta vag despre țesături. Patrimoniul culinar, cunoscut și practicat dar puțin conștientizat ca o valoare în sine, ca patrimoniu, păstrează elemente din bucătăria săsească, cele mai populare fiind lichiul și hencleșul. Am încercat să sintetizez aceste interviuri în câteva cuvinte cheie pe care să le interpretăm, sintetizăm și apoi să le folosim într-un mod insolit în instalația noastră comună, de la finalul proiectului. Viermele, Gaura de vierme, vița de vie, casele săsești și biserica fortificată – aceste cinci puncte principale au constituit baza obiectului și conceptelor abordate în atelierelor creative.”

Abordare

În proiect au participat două clase de elevi, clasa a II-a și clasa a VI-a. Atelierul s-a derulat în câte 5 etape pentru fiecare clasă de elevi iar la încheierea fiecărei etape le-au fost propuse elevilor teme de casă alături de părinți și bunici pe teme legate de comuna lor, care sunt lucrurile care îi inspiră și pasionează. Aceste teme de casă au fost transpuse în obiecte manufacturate de elevi din lut, sârmă, placaj de lemn, care au făcut parte din instalația artistică rezultată la finalul proiectului.

Atelierul 1 – desen

Materiale utilizate: Hârtie de desen, markere, acuarele, videoproiector, computer.

Prima etapă a atelierului a constat în definirea noțiunii de patrimoniu material și imaterial și au fost identificate elemente specifice de arhitectură locală, legende, date istorice, dialect local, gastronomie, muzică, dans, memorii.

A doua etapă a constat în transpunerea în desen a elementelor identificate și reinterpretate prin filtrul personal al participanților și susținute verbal pentru a consolida conceptul care stă la baza desenului.

Atelierul 2 – modelaj în lut

Materiale utilizate: Lut, barbotină de lut și diverse unelte de modelaj.

Elementele de patrimoniu odată identificate de participanții la atelier alături de artist s-a realizat modelarea tridimensională din lut a acestora.

Atelierul 3 – modelaj bidimensional din sârmă

Materiale utilizate: Sârma de alamă, sârmă de aluminiu colorat, clești, patente și alte unelte, neconvenționale improvizate pentru acest tip de modelaj.

Pentru a dezvolta îndemânarea copiilor și a le stimula creativitatea, elementele de patrimoniu identificate au fost modelate din sârmă, aceștia fiind încurajați să imprime un caracter personal lucrărilor realizate.

Atelierul 4 – traforaj în placaj de lemn

Materiale utilizate: Stinghii de lemn de diferite dimensiuni și grosimi, placaj de lemn, traforaj electric, capsator electric, pistol cu lipici cald, markere și creioane.

În cadrul acestui atelier au fost realizate module geometrice din placaj de lemn prin tehnica traforajului, aceste module urmând să reprezinte baza de susținere a instalației artistice finale.

Atelierul 5 – asamblarea instalației finale

Materiale utilizate: Lemn, lut, placaj de lemn, sârmă de aluminiu și alamă, pistol cu lipici cald, fire de nylon, coliere de plastic, culori acrilice, markere colorate.

Acest atelier a avut ca scop sublinierea importanței muncii în echipă și a efortului colectiv în obținerea unui rezultat relevant pentru comunitate. Astfel, au fost asamblate obiectele rezultate în atelierele anterioare prin obținerea unui singur obiect care poartă amprenta tuturor participanților.

Povești din Beliș

R

Cristina Bodnărescu, Beliș, județul Cluj
martie-aprilie 2024

Rezidența artistică a Cristinei Bodnărescu a pornit de la întrebarea "Care e cea mai mare comoară a satului?", întrebare prin intermediul căreia locuitorii comunei sunt invitați să se (re)conecteze cu patrimoniul istoric, emoțional și senzorial al acesteia.

Cristina Bodnărescu a purtat diverse și diferite plăceri pe parcursul activității sale în sectorul cultural. Manager financiar, coordonatoare de festival, producătoare, profesoară de teatru, artistă sunt doar câteva dintre titlurile prin care Cristina a interacționat cu mediul cultural-artistic, ajungând la o înțelegere cuprinzătoare a acestuia. În cadrul rezidențelor artistice, a construit un program de ateliere bazate pe mecanismele și instrumentele specifice teatrului de improvizație ca metodă de valorificare a patrimoniului local.

Documentarea inițială, care a constituit punctul de plecare în atelierele cu elevii comunei Beliș, a avut scopul de a crea un spațiu de dialog între săteni și satul lor, pentru a descoperi împreună cu aceștia valorile, temerile, speranțele și nevoile comunității. În această etapă, Cristina a stat de vorbă atât cu persoane care poartă încă istoria Belișului vechi, cât și cu persoane care și-au construit un trai în Belișul nou. Aceste discuții i-au dezvăluit două aspecte care se împletesc în viața actuală a comunei: tristețea

localnicilor față de modul în care se transformă satul lor, și speranța și bucuria generate de renovarea școlii și de felul în care se desfășoară activitățile educaționale pentru copii din comună.

"De la fiecare intervievat am încercat să aflu care e din perspectiva lor cea mai mare comoară a satului, ce povești și tradiții se mai păstrează și care e perspectiva lor asupra viitorului. Perspectiva generală este destul de sumbră. Populația e îmbătrânită, tinerii pleacă, iar satul devine un «sat de vacanță» și nu există locuri de întâlnire sau evenimente la care comunitatea locală să se poată închea.

Școala este, din fericire, un loc foarte bine văzut, unde există cadre didactice competente, recenta renovare și mai ales noul teren de sport fiind foarte importante pentru copii."

Lucrând cu legăturile dintre Belișul vechi și cel nou, Cristina a creat un format de ateliere prin care copiii participanți să recreeze fotografii din viața Belișului de atunci. În procesul de explorare a instanțelor și personajelor din fotografii, aceasta a propus o serie de exerciții specifice teatrului de improvizație:

“ABC-ul în formarea actorilor începe cu dezvoltarea atenției, a spiritului de observație, a lucrului în echipă, a gândirii creatoare, a imaginației active, a limbii și vocabularului, a fizicalizării, precum și formarea și educarea ritmului, a vocii, a vorbirii (comunicării) în public, iar asta am încercat prin diverse tipuri de exerciții. În final, elevii au realizat o serie de fotografii în care au fost recreate scene din fotografii cu elevi din vechiul Beliș, în care apăreau bunicii unora din copii, și un video cu imagini din cadrul atelierelor.”

Timp necesar 2 ore

Unelte nu sunt necesare

Structura Atelierului

- **Exerciții de încălzire și mișcare**, care au scopul familiarizării cu spațiul în care se desfășoară atelierul, dar și al relaxării și creării unei atmosfere de creație și lucru împreună;
- **Exerciții de vorbire și dicție**, pentru exersarea comunicării;
- **Exerciții de mișcare și improvizație corporală**, prin care sunt explorate mijloacele de expresie teatrală într-un spațiu sigur, care facilitează descoperirea de sine și coeziunea grupului;
- **Exerciții de memorie**, dedicate antrenării minții;
- **Storytelling și improvizație verbală**, pentru explorarea imaginației și creativității la nivel individual și colectiv;
- **O sesiune de feedback**, în care copiii împărtășesc lucrurile care le-au plăcut în timpul atelierului, dar și, atunci când e cazul, momentele în care s-au simțit inconfortabil.
- Cele două ore de activitate sunt despărțite de 10 minute de pauză.

Atelier de pictură, colaj și modelaj în lut

Patricia Marina Toma, comuna Plopiș, județul Cluj
martie-aprilie 2024

“Dacă ai fi un turist în locul tău natal, ce ai descoperi?” Aceasta e întrebarea care a condus rezidența artistică a Patriciei Marina Toma în comuna Plopiș, ca un exercițiu de schimbare de perspectivă în relația dintre noi și locul natal.

Patricia este fotograf documentarist și operator cultural independent. În etapa de cercetare, a interacționat cu membrii comunității pentru a afla mai multe despre construcția caselor și tehnicile de văruire și decorare a pereților, dar și despre portul popular și cusăturile și țesăturile specifice locului.

“Aproape toate persoanele intervievate mai păstrează și au putut să-mi arate piese de port popular moștenite sau făcute în tinerețe. În cea mai mare parte casele sunt modernizate, dar unele dintre ele încă păstrează pe exterior stilul anilor 1970-80.”

Perioada de documentare i-a oferit Patriciei un cadru de explorare a identității vizuale a comunei, pe baza căreia să construiască atelierul de pictură, colaj și modelaj în lut dedicate copiilor.

“Am vizitat satul pe toate străzile pentru a căuta locurile potrivite pentru a picta în aer liber și am ajuns la un muzeu privat al doamnei Coțe Maria, care mi-a oferit și cele mai multe informații despre patrimoniul material local. Cunoscând deja arhitectura tradițională și ritmul accelerat în care aceasta este înlocuită cu case moderne care nu țin cont de încadrarea în peisaj, am ales casele vechi ca un punct central al atelierelor. Am ajuns și la Centrul de Informare Turistică unde am avut acces la o arhivă de fotografii vechi digitalizate în urmă cu câțiva ani de către un grup de studenți UBB în cadrul unei campanii de cercetare, fotografii pe care le-am inclus în atelierul de colaj.”

Atelierele au fost gândite să activeze spiritul explorator al elevilor participanți în relație cu elementele de decor și particularitățile estetice din comuna lor natală, din dorința de a le valorifica prin mijloace artistice. Scopul a fost, pe de o parte, acela de a pune satul într-o lumină nouă, care trezește interesul și curiozitatea, și, pe de altă, acela de a stimula gândirea creativă a copiilor, în afara noțiunilor de urât/frumos, corect/greșit.

Timp necesar 2 ore

Materiale necesare hârtie, acrilice, tempera, gouache, pasteluri de ulei și pastel (cretat), carioci, liner, lut polimeric, terracotta, varniș, foarfece, cutter, pensule, lipici și print-uri ale unor fotografii vechi

Structura Atelierului

Atelierul are o structură modulară, pe o durată de patru zile, astfel:

- **Ziua 1** plimbare prin împrejurimi, pentru identificarea elementelor arhitecturale/vizuale interesante și pictură/desen în aer liber;
- **Zilele 2-3** modelare în lut, având ca sursă de inspirație casele din sat, care sunt apoi decorate și pictate cât mai creativ;
- **Ziua 4** sesiune de colaj, pornind de la imagini vechi, din arhiva localității.

Rural stories & urban comics

R

Alice Iliescu

com. Poieni și com. Beliș, octombrie – noiembrie 2023

com. Ciurila și com. Bonțida, martie – aprilie 2024

Pentru rezidențele artistice desfășurate de Alice Iliescu în 4 dintre comunitățile rețelei România Remarcabilă, artista vizuală s-a folosit de conceptul artei secvențiale, mediu care are potențialul de a educa și a da șansa elevilor să experimenteze, să se exprime liber, și să își exerseze abilitățile artistice prin crearea de benzi desenate cu un important caracter narativ. Pe baza istorisirilor colectate de Alice atât prin intervievarea unor localnici din comunele vizate, cât și prin documentarea de cabinet întreprinsă din materiale scrise relevante despre fiecare din acele locuri, prin atelierele susținute de artistă s-a dorit păstrarea în mentalul elevilor a importanței patrimoniului lor local, moștenire care îi distinge printre ceilalți oameni și le conferă unicitate.

„Am auzit multe povești de-ale locului, spuse pe cale orală, din generație-n generație, și care încă se păstrează, care au farmecul fiecărei interpretări. Povestea e ca un bulgăre de zăpadă, care odată cu o altă și-o altă istorisire capătă nuanțe, capătă emoții, și dincolo de informație, ajunge să ne transpună într-o altă lume, într-o lume a locului, o lume la limita dintre real și fantastic, care poate să stimuleze copiii în a crea benzi desenate și a înțelege dimensiunea nevăzută a spațiului în care ei coabitează, în care se dezvoltă și poate, pe mai departe, aceste povești să-i facă să viseze și să își dorească mai mult de la viitorul lor.”

Pentru documentarea de teren, Alice a înceapă prin intervievarea a 5 persoane din fiecare comunitate gazdă în parte, selectând preponderent persoane care

au activat sau care încă activează în educație, fiind persoane mai accesibile în contextul specific al acestor rezidențe artistice, însă a avut ocazia să interacționeze și cu alte categorii socio-profesionale precum ingineri, contabili, psihologi, îngrijitori, etc. cu toții având, însă, un interes pentru moștenirea și memoria locului în care locuiesc. De asemenea, persoanele abordate de artistă au variat și ca vârstă – tineri adulți, adulți și vârstnici – oferind perspective diferite asupra patrimoniului local și a întâmplărilor la care au fost martori de-a lungul vieții. Pentru întregirea celor aflate prin interviuri, Alice a întreprins ulterior și o documentare de cabinet, abordând publicații cu caracter monografic recomandate atât de facilitatorii locali ai rețelei România Remarcabilă cât și chiar de persoanele intervievate. Prin această documentare suplimentară, ea a reușit să filtreze informația aflată în interviuri: multe dintre ele confirmându-se, dar existând și informații care au fost contracarate în aceste cărți.

„Am avut parte de poveștile legate de tradiții, mituri și povești transmise pe cale orală, care au farmecul lor dar care lasă semne de întrebare în sensul veridicității lor. Tocmai acest lucru ne-a deschis o pistă extrem de interesantă în abordarea temelor importante ce țin de patrimoniul local, fiindcă între rădăcinile istorice puternice istorice și poveștile construite de comunitate există o strânsă legătură și o frumoasă deschidere către construirea unui patrimoniu căruia noi, artiștii, îi spunem «invizibil» dar al cărui potențial este nelimitat în modul în care noi operăm banda desenată, arta secvențială.”

Atelierul 1 – Obiectul care încorporează emoție și amintire

Timp necesar 1 oră

Materiale consumabile rola de hârtie de 15 de metri (120 grame), 20 de seturi de carioci colorate, un panou banner de 200x150cm de activare a imaginărilor și dezbateri, câte un ou Kinder pentru fiecare elev cu surpriză supererou pentru introducere în prima temă;

Unelte un panou banner de 200x150cm de activare a imaginărilor și dezbateri, proiector și laptop pentru a prezenta câte o animație ca sursă de inspirație pentru fiecare temă;

Structură atelier

- Dispunerea copiilor în clasă se face aliniind băncile și copiii stând unul lângă altul, iar rola de hârtie se desfășoară de pe o masă pe ala în fața fiecărui copil.
- Ora începe prin a deschide și descoperi oul Kinder și a discuta despre supereroul, ghidând apoi discursul spre discuții despre comunitate: Ce este un supererou? Cine este un supererou în comunitatea lor? Ce acțiuni face acesta pentru bunăstarea comunității?
- Apoi discutăm despre nevoile lor: Care cred că sunt nevoile comunității? Pe cine identifică din proximitatea lor ca fiind erou/eroul lor?
- Povestim pe tema schimbărilor de care au nevoie în comunitate și conectăm răspunsurile lor cu Tema 1 - Obiectul favorit, și cu surpriza descoperită în oul Kinder (figurina supereroul DC comics), iar apoi discutăm despre supereroul/ supereroii din viața fiecărui copil.
- Pe parcursul orei se lucrează cu fiecare copil în parte, dezbateri și desenăm împreună pentru a conecta desenul/povestea fiecăruia cu cea a colegului din dreapta și din stânga, astfel că până la finalul orei o să rezulte o bandă desenată lungă de 15 m lungime.
- Fiecare copil are o jumătate de metru de hârtie, și inițial primește 5 carioci colorate, iar după 20 de minute de lucru încurajați să facă schimb de culori cu colegii lor în cazul în care au nevoie și de alte culori în afară de cele pe care le-au primit, astfel aceștia încep să se ajute, să se susțină și să colaboreze.
- Dacă până atunci s-a discutat cu fiecare copil în parte, în etapa următoare se va discuta cu câte 3 copii în același timp pentru a-i stimula să-și conecteze poveștile și să fie curioși de poveștile colegilor lor.
- La finalul atelierului, copii descriu pe rând colegilor detaliile poveștii lor precum și modul în care au conectat poveștile cu colegii lor, răspunsuri care se vor conecta cu rezultatele interviurilor și vor genera Tema 2 Harta colectivă a localității - casa mea.

Atelierul 2 – Harta colectivă a localității – casa mea

Timp necesar 1 oră

Materiale consumabile rola de hârtie de 15 de metri (120 grame), 20 de seturi de carioci colorate, un panou banner de 200x150cm de activare a imaginărilor și dezbateri;

Unelte un panou banner de 200x150cm de activare a imaginărilor și dezbateri, proiecteur și laptop pentru a prezenta câte o animație ca sursă de inspirație pentru fiecare temă;

Structură atelier

- Dispunerea copiilor în clasă se face aliniind băncile și copiii stând unul lângă altul, iar rola de hârtie se desfășoară de pe o masă pe ala în fața fiecărui copil.
- Ora începe prin a deschide și descoperii unde este plasată casa fiecărui copil în comună, și de aici discuții despre comunitate, dinamica străzilor, locurilor speciale și importante unde copiii își petrec timpul și își desfășoară activităților.
- Apoi discutăm despre casa și curtea fiecăruia, vecinii și dinamica activităților dintre aceștia, aflăm care sunt relațiile dintre membrii comunității.
- Povestim pe tema schimbărilor de care au nevoie în comunitate și conectăm cu Tema 2- Harta colectivă a localității- casa mea,
- Pe parcursul orei se lucrează cu fiecare copil în parte, dezbateri și desenăm împreună pentru ca pe parcursul orei să conectăm desenul/povestea fiecăruia cu cea a colegului din dreapta și din stânga astfel că până la finalul orei o să rezulte o bandă desenată lungă de 15 m lungime.
- Fiecare copil are o jumătate de metru de hârtie, și inițial primește 5 carioci colorate pentru ca după 20 de minute de lucru sunt încurajați să facă schimb de culori cu colegii lor în cazul în care au nevoie și de alte culori în afară de cele pe care le-au primit, astfel aceștia încep să se ajute, susțină și colaboreze.
- Dacă până atunci s-a discutat cu fiecare copil în parte, în etapa următoare se va discuta cu câte 3 copii pentru a-i stimula să-și conecteze poveștile și să fie curioși de poveștile colegilor lor.
- La finalul atelierului, copii descriu pe rând colegilor detaliile poveștii lor precum și modul în care au conectat poveștile cu colegii lor.

Atelierul 3 – Povestea favorită (dintr-o carte/fim/ povestită de cineva)

Timp necesar 1 oră

Materiale consumabile rola de hârtie de 15 de metri (120 grame), 20 de seturi de carioci colorate, un panou banner de 200x150cm de activare a imaginărilor și dezbateri;

Unelte un panou banner de 200x150cm de activare a imaginărilor și dezbateri, proiector și laptop pentru a prezenta câte o animație ca sursă de inspirație pentru fiecare temă;

Structură atelier

- Dispunerea copiilor în clasă se face aliniind băncile și copii stând unul lângă altul, iar rola de hârtie se desfășoară de pe o masă pe ala în fața fiecărui copil.
- Ora începe prin a deschide discuții despre cartea preferată/filmul preferat/povestea auzită, un lucru, motivele pentru care îndrăgesc această poveste, și cum corelează învățămintele lor cu experiența lor de viață, morala din poveste și cum pot ei să folosească învățătura din poveste pentru a își îmbunătăți viața, relațiile cu cei din jur și ce acțiuni preluate din poveste ar putea, prin puterea exemplului, să îi ajute să aducă, prin faptele lor, bunăstarea comunității.
- Apoi discutăm despre secvențele din poveste pe care le aleg pentru a rezuma cât mai clar povestea, căutăm soluții despre cum să reprezinte în imagini și acțiuni morala poveștii/povestirii/filmului.
- Povestim pe tema schimbărilor de care au nevoie în comunitate și conectăm cu Tema 3 - Povestea favorită (dintr-o carte/film/ povestită de cineva)
- Pe parcursul orei se lucrează cu fiecare copil în parte, dezbateri și desenăm împreună pentru ca pe parcursul orei să conectăm desenul/povestea fiecăruia cu cea a colegului din dreapta și din stânga astfel că până la finalul orei o să rezulte o bandă desenată lungă de 15 m lungime.
- Fiecare copil are o jumătate de metru de hârtie, și inițial primește 5 carioci colorate pentru ca după 20 de minute de lucru sunt încurajați să facă schimb de culori cu colegii lor în cazul în care au nevoie și de alte culori în afară de cele pe care le-au primit, astfel aceștia încep să se ajute, susțină și colaboreze.
- Dacă până atunci s-a discutat cu fiecare copil în parte, în etapa următoare se va discuta cu câte 3 copii pentru a îi stimula să-și conecteze poveștile și să fie curioși de poveștile colegilor lor.
- La finalul atelierului, copii descriu pe rând colegilor detaliile poveștii lor precum și modul în care au conectat poveștile cu colegii lor.